

ønske, det skulde være. Det, der har Interesse i denne Sag, er at faa en Forhandling i Gang med Landstinget om dette Emne og høre, hvorvidt der oppe i Landstinget er nogen Stemning for overhovedet at gaa ind paa en Ordning, som man ogsaa fra vor Side kan finde rimelig. Hvis der ikke er det, forekommer det mig, at der kunde være Grund til ad Aare at tage denne Sag op paa et mere principielt Grundlag, og det glædede mig ogsaa at høre den ærede Ordfører for Forslagsstillerne (Anton Jensen) udtale sig paa en Maade, hvoraf jeg slutter, at han i Grunden er enig med mig heri. Han udtalte nemlig, at det naturlige dog egentlig vilde være, at Jagtretten fulgte med Brugsretten til Jorden. Dette mener jeg ogsaa er det rigtige, men det betyder i Virkeligheden, at man helt ophæver Begrebet „Jagtret“ i den Forstand, hvori det hidtil har eksisteret. Begrebet Jagtret, som det historisk er os overleveret, er en Herlighedsejers Ret til at jage paa Bondens Mark. Der har aldrig nogen Sinde været Tale om at fornægte en Godsejers Ret til at jage paa den Jord, han ejede som Hovedgaardsejer og selv dyrkede; men hans Jagtret, det var Retten til tillige at jage paa Bondens Mark. Det var en af Godsejerens Herlighedsrettigheder, og en af de Herlighedsrettigheder, som var ham allerkærest, og som han bragte store Ofre for at gøre saa rig, stor og god som muligt. Der er handlet om mange, mange Tusinde Tønder Hartkorn i Aarenes Løb blot for at opnaa, at hver Jagtejer for sig kunde faa det største og bedst afrundede Jagtdistrikt. Det var en saa vigtig Ting, at en Godsejer gerne afstod mange Bøndergaarde til andre Godsejere for at kunne afrunde sit Jagtdistrikt.

Men naar vi nu ere komne saa vidt i politisk Udvikling, at Bonden har faaet den Magt og Indflydelse i Staten, som han har faaet, og som han er fuldt berettiget til at have, naar det har vist sig, at man kunde afskaffe en gammel Forpligtelse, som hvilede paa hans Jord, og som han fandt ikke alene var en økonomisk Byrde, men ogsaa en Ydmygelse, nemlig Tienden, forekommer det mig ogsaa, at Tiden kan være inde til, at den danske Bonde rejser Hovedet og siger: Vi ville ikke finde os i, at der skal være en Herlighedsret, som hviler paa den danske Bondejord, udelukkende giver Godsejeren Ret til at jage paa vor Jord og forbyder os at værge det, som er vor lovlige Ejendom, mod at blive fortæret og ødelagt af Godsejerens Dyr. Thi

det forekommer mig at maatte være saare ydmygende og saarende for en Fæster eller Lejer, altsaa for en Bruger af anden Mands Jord, at han ikke engang har Lov til at forsvare sin egen Ejendom, men skal finde sig i at se Herlighedsejerens Hjort gaa ind paa hans Mark og æde hans Korn, æde det Korn, for hvis Skyld han har bearbejdet Jorden, som han har erhvervet Sædekornet til, udsaaet og set vokse op, og af hvis Frugter han skal leve, svare sine Afgifter og opdrage sine Børn. Det forekommer mig, at det var den naturligeste Ting af Verden, at man nu sagde: Nu skal det være forbi! Den, der bruger Jorden, skal ogsaa have Lov til at værge sig imod, at vilde Dyr komme ind og fortære Frugterne af hans Arbejde, og det vilde ikke være mere end naturligt, om man traf en Bestemmelse om, at den, som opföder vilde Dyr, skal have en lignende Forpligtelse som den, der opföder tamme Dyr. Den, der ejer Husdyr, er forpligtet til at holde dem paa sit eget, som der staar i Loven om Mark- og Vejfred, men er det da ikke naturligt, at den, der opföder vilde Dyr, skal være forpligtet til at holde dem paa sit eget, indelukkede i Dyrehaver altsaa, og naar han ikke vil have Bekostningen derved, finder jeg ogsaa, at han fuldstændig bør tabe sin Ejendomsret, naar Dyrene gaa bort fra den Jord, som ligger direkte til hans Ejendom, og gaa ind paa anden Mands Jord. Selv om denne Mand ikke ejer Jorden, saa ejer han dog det, der vokser paa den, og naar anden Mands vilde Dyr æde af den Ejendom, Jordbrugeren har, skulde han dog have Lov til, forekommer det mig, at værge sin Ejendom derved, at det Dyr, som kom ind og gjorde Fortræd paa hans Ejendom, med sit Liv maatte bøde derfor. Det synes mig ikke mere end rimeligt. Det er blot at vende Forholdet lidt om. I gamle Dage var det saadan, at Bonden maatte lade sit Liv, hvis han forgreb sig paa Herremandens Hjort. Det har været saadan i gamle Dage her i Landet, at Krybskytteri var forbundet med Dødsstraf. En saa vigtig Ret ansaa Godsejerne Jagtretten for at være, at de lagde det Baand paa Bønderne, ligesom et Sindbillede paa deres dybe Underkuelse, at ingen Bonde maatte holde en Hund, der havde mere end tre Ben, som den kunde gaa paa. Det fjerde Ben skulde være lammet, saaledes at Hunden haltede, for at den ikke skulde have Kræfter og Hurtighed nok til at indhente et af Godsejerens Dyr og enten genere det ved at løbe det lidt svedt eller eventuelt